

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8. Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118

Balkanska vojna.

Spreobrnjenje.

Članek dr. Šušteršiča v sobotnem »Slovenec« kaže, da se je zgodilo v S. L. S. važno spreobrnjenje. Oni, ki našim klerikalcem prav nič ne verujejo — so to že davno pričakovali — oni, ki imajo o njih boljše mnenje — so mislili, da bodo klerikalci vstajali pri svojih nazorih. Zgodilo se je, kakor po septemberskih dogodkih; 1. 1908. se ponavlja.

Spreobrnjenje je prišlo v pravem trenutku; trozveza se je obnavljala — in Tagespost je pisala, da Avstrija ne bo več popustljiva — ampak da bo v smislu svojih zahtev stavila v Belgradu ultimatum. To je dalo misliti. — Zato je dal dr. Šušteršič znamenje — za pohod nazaj.

Ponovimo par spominov... Ko se je začela vojna — so bili v S. L. S. nekoliko v negotovosti — kam bi se pridružili? Z Nemci in Turki držati — ni kazalo. Posebno, ko so se začele zmage — takrat je bilo treba stopiti odločno na stran zmagovalcev — ker je bil naš narod — z njimi. Zato so postali gospodje v S. L. S. viliki jugoslovani. Sicer pri tem niso pozabili na papeža in na katoliško propagando — toda drugače je bilo vse naravnost genljivo. Mislili smo, da so se popolnoma spreobrili. Tudi za ranjence so začeli nabirati — kljub jezi na ljub. odbor »rdečega križa« — in so si naročili v Črni Gori in drugod dolgo zahvalo — češ, da je to dar katoliškega naroda. Zelo lepo je bilo tudi, da so pod naslovom »za balkanske ranjence« pobirali denar »za katoliško-klerikalno propagando« med »slovenskimi brati na jugu«. Težki časi so pri nas za nekaj dni ustavili t. zv. medsebojni boj — in nihče ni motil klerikalcev v njih delu. Njih besede so postale mogočne — tako da so dr. Šušteršiča na Dunaju nazvali veleizdajalca. Proti tej psovski smo bili tudi mi, — pozabili pa smo povedati, da je bila nepotrebnost.

V »Slovenec« so izhajali članki dr. Ig. Žitnika, ki so se prav lepo glasili. Dr. Žitnik se je postavil odločno na srbsko stališče in je povedal, da »kri ni voda«. Sedaj se vidi, da je bilo to osebno mnenje dr. Žitnika — ki je sam zase odgovoren — drugi gospodje so imeli svoje mnenje. Večinoma so soglašali z dr. Žitnikom pozabili pa niso povdarjati svojo lojalnost. Dež. glavni dr. Šušteršič je dal izjaviti, da je kranjska dežela tako lojalna, da zato ni treba posebnih izjav.

O govoru dr. Šušteršiča je pisal »Slovenec« šteč. 256. dne 18. novembra:

Dr. Šušteršič je govoril kakor Jugoslovani in kakor avstrijski patriot. Denunciacije Nemcev pa niso naperjene le proti deželnemu glavarju dr. Šušteršiču, marveč tudi proti vsemu slovenskemu narodu. Zmisel dr. Šušteršičevih besed je bil ta, »naj stopi na plan nova Avstrija, v kateri ne bo privilegiranih gospodujočih narodov, Avstrija, ki jo bo pravičnost tudi do Slovanov vsposobljala za varovanje njenih velikih življenjskih interesov na Balkanu, za osiguranje ne bodočnosti. Vsaka drugačna politika bi bila neizogibno katastrofalna.« — »Edinost«, ki pač ni »klerikalna«, je zmisel Šušteršičevih besed pravilno razumela, niso jih pa — neglede na Nemce — pravilno hoteli razumeti naši liberalci, ki so celo v tako resnem momentu kakor je sedanj, ko grozi svetovna vojna,

ne morejo zatajiti svoje strankarske zagrizenosti in malenkostnosti.

Tako »Slovenec«.

Resni momenti so za »Slovenca« zdaj minili, zato je obrnil svoj plašč po vetru.

Enako je govoril dr. Krek na Jesenicah:

»Danes je naš edini interes ta, da živimo v prijateljskem razmerju z balkansko zvezno državo, da tam naša trgovina cvete. Glavna in edina moč države so zadovoljni narodi. Kaj nam pomaga, ako vržemo par milijard za brezplodno vojsko?»

Avstr. naj se sprijazni s težnjami Jugoslovancov, pa bo to dobro zanj in za njene narode! (Glej »Slovenca« šteč. 264.)

»Slovenec« z dne 28. novembra je pisal:

»Slovinci želimo obstoj Avstrije v svojem največjem interesu in smo prav zato zoper vojsko, ki se zna za nas katastrofalno končati. Ne Prohazka, ne pristanišče Sv. Ivana, kamor komaj barke pristajajo, nista vredna kosti enega avstrijskega vojaka. Časopisje nemškega »Nacionalverbanda« in krščansko-socialne stranke pa zasluži najhujšo obsodbo, da neti človeške strasti v tako usodnem trenutku in je celo tako zločinsko zlobno ali pa brezmejno neumno, da piše, da Avstrijo podpirajo vse velesile! Ako vojska res nastane, pade odgovornost v veliki meri na nemško publicistiko. Jugoslovani, ki se nas sedanjih dogodki najbolj tičejo, smo do zadnjega proti krvavemu konfliktu, naj se konča kakorkoli! Če smo poraženi, je Avstrija propadla, če zmagamo, so usnehi balkanski Slovanov na Balkanu pokopani in se Turčija restavrira. Kajti s porazom Srbije je vse ogroženo in Turci zopet dvigne glavo. Zato je pisanje nemškega časopisja tem brezvestnejše, ker ne bo imelo drugega učinka, nego ta, da se na Balkanu le še bolj osvožimo. Kriva so pa tudi tista mesta, ki tako zagrešeno pisavo insinuirajo.«

Dr. Šušteršič pa pravi, »da bo le Srbija kriva, ako pride do vojne!«

»Slovenec« piše dne 30. novembra:

»Popolna restitutio in integrum, ki se vrši na Balkanu, opravičuje torej popolnoma omejen minimum za Srbijo. Čemu tedaj tak krik Nemcev in Madjarov, ki jim vendar besedi »posestno stanje«, posebno še »zgodovinsko«, ne more biti tuja, saj manipulirajo z njo celo v najbolj nesmiselne svrhe. In če se danes ti ljudje sklicujejo na kulturno delo, ki ga vrši nekaj desetletij Avstrija med Albanci, morajo to še v veliko večji meri storiti Srbi, ki so že pred 800 leti na tem, da s svojo kulturo, s svojim jezikom in s svojim prepeljo celo Albanijo noter do Epira, kar bo pa seveda nemški žurnalistiški španska vas, čeravno ima v tem oziru na razpolago etnografsko Hellwaldovo. Mi navajamo to vse kot zgodovinska fakta.«

Sicer se pa dajo naše koristi v Albaniji prav dobro urediti z onimi, ki jih ima brezdomno tudi Balkanska Zveza, oziroma Srbija. Tako bi si Avstrija trajno zagotovila ne samo svoje pozicije v Jadranu, ampak tudi simpatije Balkana, Albanija sama pa nikakor ne more ničesar garantirati, kakor je tudi Turčija kljub protektoratu cele Evrope vendarle propadla. To je naše nenemakljivo prepričanje. Ne glede na to, da Italija v svoji skrajni previdnosti nikakor ne nasprotuje dohodu Srbije do Jadrana, ker hoče

živeti z njo v dobrem razmerju, in da bi sedaj Avstrija s svojim vetom ne prodrla pred Evropo, se moramo jasno vprašati, so li res vsled male srbske luke ogrožene naše koristi na Adriji? Menimo, da Srbije še ni prištevati k izrecnim nasprotnikom Avstrije in da bi naša diplomacija ravno ta trenutek morala izrabiti, da pridobi nazaj stare simpatije onstran Save, kar bi nam bilo v neizmerno korist.«

»Slovenec« z dne 22. nov. pravi (dr. Žitnikov članek »Albanija ključ do Adrije«)

In ko bi Srbija tudi hotela za svoj koridor do Adrije razlastiti kos Albanije, tudi to še ni nobena eesreča za Avstrijo, ako je ta prelaz odprst poštenim in miroljubnim ljudem, ne pa tihotapcem, ki skrivajo bodala pod plaščem. Nemčija ima odprto pot preko Trsta in Adrije na vse strani. Italija že sedi za nasipi ob alban-skem obrežju. Vse je v redu in lepo. Ako pa hoče balkanski Slovan samo okno odpreti na morje, ves Klek rine pokonci ter bljuje žveplo in ogenj tudi na mirne in trezne ljudi. Naše trdno prepričanje je tudi, da bi bila avtonomna Albanija mnogo večja nevarnost za Avstrijo, nego razdeljena med balkanske države. Avtonomna Albanija bi bila sod smodnika za volune, ovčji hlev za volkove in nova mesnica za albanске rodove. Toda v inventariju je grof Berchtold našel avtonomijo. Trije gospodarji pod eno streho pa morajo raznesti stene. — Č' est me faute, c'est plus qu'un crime.

Napisali smo le nekaj citatov. — Shranjenih imamo še več — toda ti zadostujejo, da se ohranilo za spomin in zgodovino.

Zadnji članek dr. Žitnika (Ricimo još »Kopja«) je že nekoliko popustil in je zahteval, da Srbija upošteva avstrijske zahteve. Nedeljski članek dr. Šušteršiča pa pravi, da Srbi zahtevajo — preveč.

Rekli smo, da je prišlo spreobrnjenje o pravem času, ker je na Dunaju zavel ostrejši veter. Pa tudi pet milijonov je padlo na slovensko klerikalno jugoslovansko navdušenje — kakor zimska slana.

Ako bi bili gospodje takoj delali avstrijsko politiko, bi bili izgnili zaupanje med ljudstvom in na Dunaju bi zato nič ne dobili. Ko bi se bili izpreobrili prvih 14 dni, bi bili dobili en milijon — ker so pa bili tako vstrajni — so dobili zaupanje doma in na Dunaju pet milijonov. Torej: to je dobra politika — ki se dobro izplača — Tako je končno prišlo, kar je moralo priti.

»Slovenec« je v ponedeljek prinesel brzoglav:

»Vse dunajsko časopisje se obširno bavi s člankom dr. Iv. Šušteršiča v sobotnem »Slovenec«. Soglasno izjavljajo, da je tem izva-njem pripisavati največji pomen. Besede dr. Šušteršiča so globoko patriotske in lojalne. Nekateri listi pripominjajo, da mora Srbija uvideti, da so tudi avstrijski jugoslovani solidarni z avstrijskimi interesi.« — To se pravi: S tem se je komedija enkrat končala.

Vojna.

VAŽNI DNEVI V BUKAREŠTU.

Bukarešt, 10. decembra. Predsednik bolgarskega sabora dr. Danev je dospel semkaj včeraj popoldne v zelo važni misli. Prisostvoval je otvoritveni seji rumunske poslanske zbornice, nato po konferenci z rumunskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom. Popoldne je bil tudi od kralja sprejet v posebni avdienci. V sofijskih in sploh vseh poli-

tičnih kragih se pripisuje misli dr. Daneva velika važnost. Splošno se domneva, da pride med Bolgarsko in Rumunsko do popolnega sporazuma. Bolgarska namerava ugoditi vsem rumunskim željam, ki ne stoje ravno v nasprotju z bolgarskimi interesi. Ponudila bo Rumunski gospodarske ugodnosti, otvorila za Romune in Kucovlahe, ki žive na Bolgarskem, rumunske šole in jim dala tudi svojega škofa. Konečno se bo tudi vedno odrekla Dobrudži. Danes pride v Bukarešt povodom zavzetja Plevne tudi posebno rusko odposlanstvo pod vodstvom velikega kneza Nikolaja Nikolaeviča, ki bo izročilo kralju Karlu rusko maršalsko palico. Zanimivo je, da se nahaja ravno sedaj v Bukarešti tudi dr. Danev. Cisto gotovo, da pride te dni v Bukareštu do jako važnih odlokov. Ruski in bolgarski misli se pripisuje tem večja važnost, ker je bil v Bukareštu v posebni misli tudi avstrijski armadni nadzornik pl. Hötendorf.

NA POTU V LONDON. BALKANSKA ZVEZA TRDNA.

Belgrad, 9. decembra. Danes so odpotovali v Belgrad vsi bolgarski delegati razven dr. Daneva, ki se nahaja v Bukareštu. Bolgarski delegati odpotujejo jutri zjutraj skupno s srbskimi z ekspresnim vlakom preko Dunaja v Pariz. Predsednik srbske delegacije Novaković je odšel na Dunaj že zjutraj. V Parizu se bodo sestali delegati vseh štirih držav na konferenco in bodo konferirali s francoskim ministrskim predsednikom Poincaréjem. Po poročilih tukajšnjega časopisja pride jutri zjutraj v Belgrad tudi grški delegat ministrski predsednik Venizelos, da konfirira s Pasichem in odide na to v Pariz. Pohod vseh delegatov skozi Belgrad se smatra kot dobro znamenje solidarnosti cele balkanske zveze. Potrjujejo se vesti, da se bo balkanska zveza pogajala s Turki kot skupen blok, povdarja pa se tudi, da bo kot taka reševala tudi vsa vprašanja z velevalstni in odklonila vsako separatno pogajanje kake velesile s kako posamezno balkansko državo. Sinoči je dospel v Belgrad srbski poslanik na bolgarskem dvoru, dr. Spalajković.

Belgrad, 9. decembra. (Uradno.) Te dni so se vršili jako živahni pogovori med kabineti balkanske zveze. Glede mirovnih pogojev je dosežen popolni sporazum. Nasproti raznim tendencioznim poročilom gotovega časopisja, se naglašja, da je tudi Grška solidarna, med Srbijo in Bolgarsko pa vlada tako soglasje, da si kaj boljše sploh ni želeli.

DR. DANEV O MEDNARODNEM POLOŽAJU.

Pariz, 9. decembra. Sofijskemu dopisniku »Le Journala« se je dr. Danev o mednarodnem položaju izrazil sledeče: »Jaz odidem najprej v Bukarešt, da rešim sporna vprašanja med Bolgarsko in Rumunsko na način, ki bo zadovoljil obe stranki. Od tu odidem na Dunaj, v Berlin in Pariz, da spoznam interese velesil v Orientu, ki se bodo morali upoštevati pri londonskih pogajanjih. Velesile žele avtonomijo Albanije. Dobro: samo radoveden sem, kake meje ji hočejo določiti velesile. Tudi glede vprašanja egejskih otokov se moram informirati o stališču velesil. Naša naloga je samo ta, da rešimo vprašanje mej balkanskih držav.«

PRISTOP TURČIJE K BALKANSKI ZVEZI.

Pariz, 9. decembra. Na različna vprašanja carigradskega dopisnika »Temps« je odgovoril Kiamil paša sledeče: »Turčija se pod nobenim pogojem ne more odreči Drinopolju, še manj

moje premoženje je bil prepirljiv rapir, mnogo žeje po življenju, še več iluzij, mogočna želja, zavejati si mesto na soncu, in naposled par pregreškov, ki so me bili spravili v slab glas pri prednikih vašega velikega profosa. Ozrl sem se torej po širnem svetu, sir. Videl sem, ali vsaj zdelo se mi je, da vidim, da na Francoskem ne pridem nikamor — na Francoskem, kjer marsikdo ni našel jela, ki je imel še boljše zobe od mene. Odpravil sem se torej in se napotil v Italijo. Tam so se bili vse vprek; tam je bila človeška misel v najhujšem vrenju, kakor Želuvij, ki sem ga videl nekega dne prav od blizu. Stori sem kakor mnogi drugi: bil sem se, in sila pesti mi je pripomogla, da sem nazadnje zavejaval. Toda morebiti vas dolgočasim, sir!«

Kralj Franc je z začudenjem poslušal tega človeka, ki je z največjo preprostostjo pripovedoval reči, podobne legendi iz davnih junaskih časov.

»Dajte, dajte, pripovedujte, gospod«, je dejal, »animajte me čudovito. Pravite, da ste nazadnje zavejovali?«

»Zavejaval sem si zavetje za stare dni in zvesto ljubezen za svoje srce.«

»To se pravi?«

»To se pravi, kneževino kar je bilo prav dobro, in oboževanja vredno ženo, kar je bilo še bolje.«

»Bogme, gospod«, je vzkliknil kralj, »ugajate mi nenavadno. Želeli ste se seznaniti z mano. Ali morem storiti kaj za vas? Bojim se, da ne, zakaj mož, ki si zna samo tako dobro postreči, pušča drugim pač malokdaj skrb za svojo srečo.«

Ragastanovo čelo je zatemnelo.

(Dalje.)

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»To še ni vse... Preden začneva iskati Žileto, morate izvedeti nekaj važnega.«

»Povejte kaj!« je rekel Manfred željno.

»Rekel sem že, da Žileta ni moja hči...«

»Da, rekli ste... Ali poznate nemara njene očeta?«

»Poznam ga! Našel sem Žileto, ko je bila še uboga, majhna, zapuščena deklica... omilila se mi je... vzgojil sem jo... toda povem vam, njen oče mi je dobro znan.«

»Kdo je to?«

»Franc I., kralj francoski.«

Manfred je planil po koncu:

»Kaj pravite?«

»Pravim, da je Žileta hči kralja francoskega...«

»Toda kako veste?« je vprašal Manfred trepetaje.

»On sam mi je povedal! Poslušajte...«

In Tribulet je povedal Manfredu prizor, ki se je bil odigral med njim in med Francem I. Manfred ga je poslušal s pozornostjo, ki je bralcu ne bo težko razumeti.

»Ali — ta kralj je vendar najzadnji podlež na svetu!« je vzkliknil, ko je Tribulet končal svojo povest. »On ve, on še sam izjavlja, da je Žileta njegova hči, pa jo hoče poslati... in jo ugrablja... Oh, prav sem sodil njegovo vedenje tisti večer, ko sem mu iztrgal Žileto! Bilo je vedenje zbegane ljubimca, ne pa očeta, ki je našel svojega otroka...«

»Takrat morda še ni vedel!«

»Oh, za tem mora tičati globoka tajnost.«

»Razjasnilo to bomo z združenimi močmi.«

»Pa ona! Kaj pravi ona? Ali ni zavest, da je kraljevska hči, nič izpremenila njenega srca?«

»Slabo jo poznate, Groza jo je kralja...«

»In vendar, njen oče je...«

»Da. Toda tu stojimo pred drugo zagonetko, ki se da razložiti samo z zmedenjem pameti... Franc je Žiletin oče... a ljubezni, ki jo čuti do nje, ta gotovost ni izpremenila...«

Manfred je prebledel.

»Potem, je dejal počasi, je preganjal Žileto v Luvru ravno tako, kakor jo je preganjal ob Traharskem zidu.«

»Ona se ga je že znala ubraniti, je rekel Tribulet s ponosom. »Vi še ne veste, kako je dete pogumno...«

Manfred ni spal vso noč. Preveč ga je presenetilo, kar se je bilo zgodilo. Tisoč in tisoč nasprotujočih si misli se je borilo v njegovi glavi. Ljubljen od Žilete, se je čutil dovolj močnega, da bi vzdignil ves svet. Da, ali Žileta je bila izgubljena. Bila je ugrabljena. Kdo jo je ugrabil? In zakaj? Dolgo so ga mučila ta nerazrešljiva vprašanja, in bleda zarja tistega zimskega jutra ga je še našla, ko je hodil razburjenih korakov po sobi semtertja.

XL.

Knežinja Beatrice.

Tisto dopoldne je kralj sprejel viteza Ragastana v avdienci.

Jahal je v Luvru v velikolepni obleki florentinskih velikašev, ki so jo krasile še posebej nekatere bojevitosti posameznosti njegove oprave.

pa dovoliti, da bi dobila Srbija pristop k morju skozi albansko ozemlje. Kar se tiče pristopa Turčije k balkanski zvezi moram povdarjati, da se moramo najprej informirati o vrednosti te konfederacije in o ugodnostih, katere bi mi imeli od nje.

SKOPLJE — ALEKSINAC.

Belgrad, 9. decembra. Mestna občina v Skoplju je naprosila srbsko vladu, da se Skoplju na čast prestolonaslednika Aleksandra spremeni ime v Aleksinac.

ATENTAT NA PRINCA MIRKA IN GENERALA MARTINOVIČA.

Cetinje, 9. decembra. Danes ob drugi uri popoldne so Turki streljali s topovi na princa Mirka in generala Martinoviča in njihovo spremstvo, ko so ogledovali pozicije okoli Taraboša. Črnogorske artilerijske predstraže so takoj odgovorile, nakar so Turki kmalu območnikili.

Slovenska zemlja.

Klerikalna previdnost.

(Iz Ribniške doline.)

Za Miklavža se je pokazala previdnost ki je vodila kranjski klerikalni dež. odbor pri razdelitvi tisti tisočakov, ki so bili določeni kot draginjska doklada našemu učiteljstvu. Ne vem, kako je drugod, v naši dolini so deležni klerikalne milosti samo Slomškarji, potem tisti, ki niso ne krop ne voda, in končno tudi par naprednih učnih moči, menda zato, da se vrže peščico peska ljudstvu v oči, češ: Gledajte, kako smo krščansko usmiljeni.

Toda temu ni tako, klerikalna previdnost se je v tem oziru pač nekoliko zmotila. Dala je namreč doklado ravno tistim, ki bi jo lahko pogrešali, odrekla pa marsikateremu, ki bi je bil kruto potreben. Privoščimo to podporo vsakemu, saj kdor si more količkar pomagati drugam, ne bo silil v službo tako bogato plačujočega kranjskega dež. šolskega sveta, in te doklade pač ne bo nihče nesel v hranilnico. Toda če že klerikalci niso hoteli razdeliti doklad vsemu učiteljstvu enakomerno, naj bi se bili vsaj ozirali na bolj potrebne. Tako pa so delali z naravnost rafinirano zlobnostjo.

Na šestrazrednici n. pr. v naši dolini je osmero učnih moči. Izmed teh so prejeli naklado skoro vsi. Dobila je draginjsko doklado učiteljica, ki ima popolno oskrbo pri svojih starih; dobila je doklado njena koleginja, ki je hči bogatih staršev in živa poleg učiteljske plače več kot zadostno podporo od doma. Klerikalnega Miklavža je deležen tudi učitelj, ki je sicer res podpore potreben, toda ima kot organist okroglo 400 kron postranskih dohodkov. Toda klerikalna previdnost je prezrla mlado, dobro učno moč, ki nima ničesar kakor tisti K 66.66 na mesec... In zakaj? Saj fant ni agitator niti agilen politik; ampak Slomškarji, to je eno, drugo in glavno pa je: njegov oče je bil uradnik pri nekdanjem deželni odboru in je imel napako, da je bil odločen naprednjak!

V Dolenji vasi je klerikalna previdnost videla samo eno učiteljico, ki je prišla na to šolo potem — kazenskega premeščanja.

In tako bo menda po celi deželi, statistika bo prav zanimiva. Klerikalni deželni odbor je pri tem postopal na ta-le način: poslal je vprašalne pole klerikalnim županstvom in kjer so občine napredne, župnikom in kaplanom. No, in ti so odgovarjali! Dež. odbor je prezrl krajne šolske svete, ki bi pač najlažje vedeli podatkov, kateri učitelj je potreben in vreden podpore.

Pa še drugo lumparijo je zagrešila previdnost dež. odbora: dočim je prezrla skoro vse slov, napredno učiteljstvo, se je zvečine s 25-odstotno milostjo ozrla na — Kočevarje. Po časnikih pa so klerikalci tako grozovito narodni, da bi kmalu preslepili svoje nemške ljubčke in ljubice.

Tako delajo klerikalne glave, ker se jim je zmešalo na višini, katero so dosegli. Ljudstvo ni tako zlobno, kajti tudi klerikalci se čudijo in obkladajo dež. odbor z zelo negalantnimi imeni. Bogve, če ni bilo to-le miklavževanje dež. odbora klerikalcem samim škodljiva — neprevidnost!

In učiteljstvo? Bo jih nemara zopet nekaj, ki bodo pri tem mogočnem činu ostrmeli in

definitivno poklekli med backe. To se godi dandanes v precejšnji meri. Naj gredo! Vračali se bodo z rdečo sramo na licih prejalislej. Ostalim pa, ki imajo še moškega čuta v prsih, pa ne morem zaklicati drugega: Ne trpeti malodušno in kleti na tihem, ampak na pot, na tisto težavno pot, ki vodi do boljših časov! In ta pot? Izobrazba prirostelega ljudstva, učiteljevanje tudi zunaj šolskih sten, organizacija!

L. Z.

DNEVNI PREGLED.

Kdo ima pravico govoriti v imenu Jugoslovancev? Nemški listi, posebno »Reichspost« se veselo nad sobotnim člankom dr. Šusteršiča, češ da je izpregovoril v imenu Jugoslovancev. Toda to je zmoteno. Dr. Šusteršič je govoril za svojo osebo in za svojo klerikalno stranko — niso pa njegovega mnenja vsi — Jugoslovanci. Niti vsi Slovenci niso njegovega mnenja, dobili smo več sporočil z dežele, da so bili v nedeljo ljudje naravnost ogorčeni, ko so čitali dr. Šusteršičev članek. Iz tega se vidi, da je nemško veselje odveč. Dr. Šusteršič izjavlja lahko v imenu Jugoslovancev tako ali tako — Jugoslovanci bodo vkljub temu imeli svoje mnenje, ki bo lahko zelo različno od onega, ki ga ima kranjski deželni glavar.

Nevarnost za graško nemštvo je postal — virtuoz Kubelik. Slavniki češki virtuoz Kubelik, katerega ime slovi po vsem svetu je imel prirrediti te dni koncert v Gradcu. Proti temu koncertu je izdala »Südmärke« poseben oklic, v katerem povdarja, da je Kubelik Čeh, ki daruje mnogo tisočev za češke narodne namene — in da je greh proti nemštvu, ako bi ga šli Gračani poslušati. Posebno v sedanjem času — pravi oklic — bi ne smeli Nemci poslušati slovenskega virtuoza. Graški Nemci bodo gotovo poslušali poziv »Südmärke« in bodo s svojega visokega kulturnega in narodnega stališča — ostali doma. Kaj pa mi? Ali znamo tako bojkotirati nemško umetnost in nemške umetnike? In hočemo biti tudi — narodni.

Iz šolske službe na Štajerskem. Alojzija Lebar pri Veliki Nedelji je imenovana za stalno učiteljico istotam, Marija Goričan na Sp. Poljskavi je imenovana za učiteljico v Pristovi. Provizorična učiteljica pri Sv. Florijanu Fr. Grlice je postala definitivna. Nadeždila pri Sv. Stefanu (šmarni okraj) Pavel Flere je imenovana za nadučiteljico v Letušu. Provizorična učiteljica v Mozirju Helena Goričar je imenovana za stalno učiteljico. Provizorična učiteljica v Zagorju Amalija Onus je imenovana za stalno učiteljico in šolski vodja v Kape-lah Jožef Huber je imenovan za nadučitelja. Nameščena je pomožna učiteljica ročnih del v Ribnici Marija Iglar za učiteljico. — Na štirirazredni mešani ljudski šoli v Krčevini pri Mariboru je razpisano mesto učiteljice. Prošnje do dne 31. decembra. — Učiteljsko mesto je razpisano na štirirazredni ljudski šoli v St. Urbanu pri Ptuj. Prošnje do dne 31. decembra.

V šali ustrelil dekleta. 26letni France Kemperle iz Kolovca je prišel te dni k posestniku Ivanu Urenjaku. Ko je bil že več časa v Urenjakovi hiši, je slednjič šel v vežo, kjer je zagledal 18letno Frančiško Vodlan, sorodnico Urenjakove družine. V šali je prijel puško, ki je stala v veži, nameril jo je proti dekletu in rekel: »Sedaj te bom pa vstrelil!« Strel je počil in zadel Vodlanovo tako nesrečno v spodnji del života, da je čez četrt ure izdihnila, ne da bi rekla kako besedo. Kemperle so seveda takoj orožniki aretirali in ga izročili okrajnemu sodišču na Brdu.

Drobne štajerske novice. Požar. V petek zvečer proti 8. uri je nastal v podstrešnih sobah »Narodnega doma« v Celju ogenj, ki je štirih sob skoraj popolnoma uničil. Škoda znaša okrog 20.000 K. — Zaprti so v Celju vsled suma vohunstva Hrvata Dragotina Kamnikarja. Osumljen je, da je baje vohunil v korist Srbije. Našli so pri njem 200 K denarja. — Smrtni padeč na poti domu. Dne 5. decembra proti 9. uri zvečer sta šla v Sp. Kuršeni pri Rogatcu močno vinjena proti domu posestnika Filip Bohanec in Matija Draškovič. Ko sta šla po nekem pobočju, je Bohancu spodrsnilo in se je valil v dolino ter pri tem z glavo večkrat udaril ob kamenje. Ko se je spodaj ustavil, je Draškovič opazil, da

Bohancu iz večih ran teče kri. Tekel je po pomoč k nekemu bližnjemu posestniku. Ko sta prišla do Bohanca, je bil isti že mrtev. — Tatinski pekovski vajenec. Iz Maribora poročajo, da je pekovskemu mojstru Jožefu Baumgartnerju v Šmarjeti pri Pesnici pokradel njegov učenec Anton Zelenik blaga v vrednosti okrog 1000 K. Tatinskega vajenca so izročili maribor. okrajni sodniji. — Otroci skoraj zgoreli. Iz Gornjega grada poročajo: Posestnica Antonija Jeraj v Sp. Rečici je šla opoldne molzti v hlev krave. V kuhinji je pustila svojo 4 in polletno hčerko Angelo. Ta je prišla preblizo ognja in se ji je vnela obleka. Na otrokove klice je prišla na pomoč mati, in ko je gasila ogenj na otroku se je tudi njej vnela obleka. Mati in otrok sta dobila težke opekline. — Umrli je v Mariboru v bolnišnici vsled preobilo zavžigeta žganja 54-letni Jurij Nerat. — Ponarejene krone krožijo na štajersko-hrvaški meji. Krone so ogrskega kova in narejene iz svinca in cina. Najbrž se gre tu za kakšno večjo družbo ponarejevalcev denarja. — Tatvina. Blaginščarka Jožefina Landauer je bila zaposlena v Rogaški Slatini. Pred nekaj dnevi se je od tam odpeljala v Pulj in si pustila za seboj poslati kovček, v katerem je imela raznih okraskov in drugih stvari v vrednosti okrog 500 K. Ko je v Pulju kovček odprla, je videla, da ji je iz kovčka nekdo vse pokradel. — Aretovan v lomoilec. 3. decembra se je posrečilo aretovati nevarnega vlomilca Avgusta Zidarja. Ponoči je vlomil pri posestniku Alojziju Lovrihu v Bežorju pri St. Jurju ob južni železnici. Vsled šuma pa so se domači zbudili ter Zidarja prišli. Orožniki so ga nato izročili okrajni sodniji v Celju.

Pogrešana fantia našli mrtvega. Približno pred dvema meseci je šel posestnikov sin Fleischhacker iz Pesnice z več svojimi tovariši neko nedeljo proti Sv. Egidiju, kjer so obiskali vsi neko gostilno. Ko so šli fantje vsi pijani domov, se je med potjo vnel prepir. Od onega časa je Fleischhacker izginil in niso ga mogli nikjer najti. Te dni pa so našli v nekem potoku v bližini Sv. Egidija mrtvo truplo, ki je bilo že napoln gnilo. Več ljudi je spoznalo v truplu pogrešane posestnikovega sina Fleischhackerja.

Umor otroka. Te dni je hotel gostilničarjev sin Jožef Zogmeier s hlapcem izčistiti gnojno jamo. Pri tem sta našla v jami truplo majhnega otroka. Uvedla se je takoj o tem preiskava in sum je padel na neko dekle. Ona je skraja tajila, da bi umorila otroka, slednjič pa je priznala svojo krivdo. Ker je dekla precej slaboumna, ni izključeno, da jo je kdo napeljal k umoru.

Navihana tatica. Te dni je prišla k nekemu čevljarju v Celovcu približno 18 let stara deklica in si je dala pomeriti par čevljev, pri čemur je odločila svoj plašč na par novo izgotavljenih damskih čevljev. Dekle je povedalo, da se imenuje Ana Kreiner in da služi v neki celovski gostilni. Ko je odšla iz trgovine, je po daljšem času čevljar pogrešil oni par damskih čevljev, na katere je prej dekle položilo svoj plašč. Tatvina se je takoj naznanila policiji in prišlo je na dan, da se dekle z onim imenom ne nahaja v nobeni celovski gostilnici in da mora biti prav navihana tatica.

Svojega delodajalca okradel. 25letni vrtnarski pomočnik Adolf Trinkl iz Gradca je svojemu gospodarju, nekemu vrtnarju izmaknil iz spalne sobe 90 K. Vrtnar je tatvino takoj naznanil policiji, ki je še isti dan prišla tatinskega ptiča, in ga izročila deželnemu sodišču.

Ameriške novice. Umrli sta v Clevelandu, v četrtek dne 21. novembra Franc Mencinger iz Bohinjske Bistrice, star 42 let. Pokojnik je bil izučen mašinst, njegova soproga pa izdeluje smodke. Zapušča v Ameriki soprogo in tri majhne otroke, v stari domovini pa enega brata, dve sestri in enega sina, ki študira na visokih šolah. Istočasno je umrl v St. Clair ave Anton Kos iz Sv. Križa na Dolenskem, kjer ima starišnje. V Ameriki je bil poldrugo leto. — Železniška nesreča. V soboto 23. novembra je ubilo Tomaža Adamca na Pensilvanski železniški progi, kjer je delal že sedem let. Dva železniška voza, katera je on kot uslužbenec oddajal naprej, sta udarila skupaj in ga strla na dvoje. — Zlostna smrt. Tri leta je Ivan Uracek, do-

ma iz Galicije trdo delal v Clevelandu za svoje življenje in za življenje svoje družine v stari domovini. Zaslužil je po 1.50 dolarjev na dan pa si je vendar v treh letih toliko opomogel, da je prihranil 400 dolarjev. S tem denarjem se je pred enim mesecem napotil v New-York, da odide v svojo domovino, plača dolg in dela naprej. V New-Yorku pa so ga napadli lopovi, ki so mu vzeli ves denar. Žalosten se je vrnil zopet nazaj v Cleveland, potrpežljivo je začel zopet delati in pisal je ženi tolažilna pisma. Omenjeno soboto pa je dobil od svoje žene pismo, da ne more več shajati, da so otroci napol nagi, da pritiska zima, naj vendar kaj pošlje. Uracka je prevzela smrtno žalost. Zadnji čas je bil bolan, dal je zdravniku kakih 10 dolarjev in ostali so mu še 3 dolarji in 75 centov. Zaprl se je v svojo sobo in se s puško vstrelil v trebuh. Zaman čakajo sirote tostran oceana na vrnitev očeta, zaman čakajo ognja, ki jih segreje. Očeta ne bo nikdar več.

Mlad samomorilec. Predvčerajšnjem je prišel neki 16letni fant v graški mestni park in je sedel na klopi. Nekaj časa je sedel napremično na klopi, naenkrat pa je potegnil iz žepa britev in si je prerežal na zapetju love roke žile. Vsled izkrvavljenja je zaspal. Rešilni oddelek ga je nato odpeljal v bolnišnico. Mladi samomorilec bo ostal pri življenju. Kot vzrok se navaja nesrečna ljubezen. Kje pa je palica?

Samomorilen poizkus bolnice. Predvčerajšnjem dopoldne je skočila na dermatološki odelku deželne bolnišnice v Gradcu neka žena skozi okno. Zlomila si je pri tem nogo in odpeljali so jo v kirurški oddelek.

Denar rešila, življenje izgubila. Kakor je »Dan« že poročal, je pred kratkim v Pokošah pri Slovenji Bistrici hiša župana Pogorevca pogorela. Pogoreleva žena je našla smrt v plamenih. K temu poročilu se še poroča naslednje: Pogorelevovo ženo Gospodovo je zalotila smrt vsled njene velike gospodinske skrbi. Potem ko je že rešila živino iz hleva se je spomnila, da je nekoč zašila nekaj denarja v blazino, katera se je nahajala v gorečem poslopju. Planila je v hišo in je res rešila ono blazino z njeno vsebino vred. Ona sama pa je prišla ven kot goreča baklja: Obleka in lasje vse je gorelo na nji. Nesrečna žena je kmalu nato vsled opeklin umrla vkljub takojšnji zdravniški pomoči.

Roparski anarhisti. Iz Turina se poroča, da so predvčerajšnjem neznani storilci vlomili v rodbinsko kapelo genoveškega vojvode in so udrti tudi v grob vojvodinje Elizabete Genoveške, matere kraljice-vdove in babice kralja Viktorja Emanuela II. in so oropali truplo vseh dragocenosti in kinča. Pravijo, da so vlomili anarhisti.

Avtomobilska nesreča španskega naučnega ministra. Preteklo soboto si je španski naučni minister Alba pri neki avtomobilski nesreči v madriški okolici zlomil roko in se tudi znatno poškodoval na nosu.

Grozna družinska drama. V Benratu je ustrelil delavski mojster Arappel v napadu blaznosti svojo ženo, svojega 13letnega sina in nato še samega sebe.

Parnik se potopil. V noči med 7. in 8. decembrom je zadel norveški parnik »Jupiter« vsled velike megle, ki je vladala na morju v bližini Sokefjorda ob neko skalo in se je takoj potopil. Moštvo, ki je bilo na ladiji in 10 potnikov se je v poslednjem času rešilo v čolne. Potnike v dveh čolnih je drugi dan našel neki parnik, ki je vozil mimo in jih je sprejel na svoj krov. Tretjega čolna, na katerem je bilo 12 oseb niso našli. Čolu je najbrže tudi zadel ob kako skalo in se potopil.

Roparji napadli poštni voz. Iz Vratislave poročajo, da so napadli v bližini Roscova roparji poštni voz, umorili tri potnike in oropali postiljona. Banditi so odnesli 250.000 mark. Oblasti jih pridno nasledujejo.

Grozen samomor. V vasi Hochstedt pri Weimarju je živela v penzionu mlada, doslej neznana dama iz Berlina. Pred nekaj dnevi je namočila svojo obleko v petroleju in jo je nato zažgala. Dama je našla v plamenih smrt.

Zblazneli na bojišču. Sofijski »Mir« poroča: V drugem nadstropju tukajšnje vojaške bolnišnice je velika dvorana, v kateri je 20 postelj. Ti, ki so v tej dvorani, niso ranjeni na telesu, temveč so siromaki, ki so zblazneli na bojišču. Vsi so od enega oddelka. Turška gra-

Komita.

Povest.

Bolgarski spisal Ivan Vazov. — Prevela Božena Cesar.

(Dalje.)

»Raj Miloš, jutri odrinem z našimi rezervisti iz vasi in prihajam, da se poslovim od tebe in te kot starejšino prosim za očetovski blagoslov.«

Premožnega Miloša je presenetilo. Dolgo let je vladalo skrajno sovraštvo med njim in Mladenom očetom, zagriženim vstašem, pri čemer pa je ostal do svoje smrti, zelo svojeglavni, pa pravičnim možem, ki se je celo življenje boril, žrtvoval svoje premoženje in umrl za očetnjavaške svetinje: Za krst častni i slobodu zlatnu napram grozovitemu Turčinu. Miloš pa ga je prezirljivo nazival komito. Svojo srd je znašal gnevni Miloš tudi nad Mladenom, ki je podedoval po svojem očetu jekleno voljo, večno osvetlo Turčinu in drznost kakor tudi zavist napram ponosnemu Karadževu. Zatorej ni šlo nikdar slednjemu v glavo, čemu prihaja Mladen k njemu, da se poslovijo od njega in ga prosi za njegov očetovski blagoslov.

»Ahl Greš, To je vro; ondi te znajo že prevstvariti v človeka. Rajni Rajčev vas je izgovil v same lupeže. Bog mu odpusti grehe,« je dejal Miloš.

»Baj Milo, ne govori slabega o mojem očetu. Dovolj si mu zagrenil kratki čas njegovega življenja!« ga je zavrnil Mladen s tresočim glasom.

»E! kar ti izblekneš! Saj ni bil otrok? In sedaj, če greš, glej, da takoj izgineš!« ga je pozval Miloš in ga ošvilgal s srščim pogledom.

Mladen je stal na mestu trdno kot skala. Zarobljenost Karadževa ni našla nobenega odmeva ob Mladenovi trdovratnosti. Izrekel je odločno: »Grem. Toda še predno to storim, imam ti povedati še par besedi ki si jih pa moraš dobro utisniti v spomin.«

»Če govoriš, bom videl!«

»Tak pridem živ od vojakov domov —«

»In če ne prideš, ne bo nihče jokal za teboj,« ga je ostro prekinil v besedi Miloš.

»Naj se kdo ali ne, če se vrnem, poprosil bom za Canko. Pazi torej, da je do takrat ne oddaš nobenemu drugemu.«

Ko je čul Miloš te besede, je pogledal fanta debelih oči, da se prepriča, ali ga ima dečko za norca, toda Mladenov pogled ni kazal na nikakšno šalo, temveč drzno odločnost.

Tu pa je zagrmel Miloš v zaničljivem gnev: »Kaj?! Ti pasji sin! Ti hočeš mojo hčer, toda kdo bo pa tebe hotel, ti ničvrednež?! Poglejte ga no malo, po popu poprašuje, ko se ga s psi odganja iz vasi.« (Bolgarski pregovor.)

»Canka me ljubi! Miloš, veš, ljubiva se, je pobujeno zaklical Mladen.

Miloš je bušnil v gromen smeh in, zatak-nivši roke v žepe svojih turških hlač, se je obrnil in šel v hišo.

»Stoj, mu je še zaklical Mladen — »glej, da ne oddaš nikomur Canke, dokler se zopet jaz ne vrnem, sicer ti jo jaz zagodem z rdečim petelinom po tvojih poslopjih in poljih!«

»Ti hajduški sin! Prokleta rodbina! Sin komite mora postati tudi komita!«

Ko je sedaj ležal v travi, mu je prišlo to vse zopet na spomin, in dvojna srda je valovala v njegovih prsih.

Vse bom poklal in še sebe povrhu, če da stari Canko komu drugemu, je mislil v togoti.

Pa kmalu so ga pomirile prijetnejše misli.

Pred seboj je videl svojo rojstno vasico.

Pod ozvezdenim nebom sniva tiho v globokem senu potoček zbori poleg plota Miloševga dvorišča, pod ponikljenimi vejicami starih vrb, na bregu potočka dremlejo račice, na dvoru tišina, le stara hruska vrži z listi in šusti bobovo listje, pod hrusko stoji lopa, in ondi je Cankina spalna izba. Vse v dvoru spi, le Canka jedina bdi, saj bdi tudi njen dragi, njegove misli se sučejo okrog nje in on vzdihuje za njo. Kako bi se zveselila, začuvši nena doma njegovo rahlo klicanje, da bi mogla zopet videti drug drugega in brez ovire svojevoljno pokramljati o vsem, kar jima je ležalo v trenutku slovesa na srcu. Kako veselje bi to bilo! Ona bi prišla ven k njemu, kot kača bi se zmuznila neopazeno s svoje postelje.

Hipoma se zabliška v njegovih možganih misel: in če bi šel do nje in jo videl? Do jutranje zore je še šest do sedem ur, časa dovolj, videti svojo ljubico, saj je komaj uro hoda do nje!

Brez daljših razsojev se je odločil.

Sedaj bi ga nič ne zadržalo, bil je pripravljen preplaviti ognjen veletok, ko bi ga tak ločil od Canke, bil je voljan, preskočiti trdnjavo obzidje ko bi se plot Miloševga dvoraz izpremenil v tako,

Zvezde so se bliščale na azurnem nebu. Naokoli tišina, le smrčanje mladih vojakov jo je motilo.

Mladen se je previdno dvignil in urnih korakov ubral pot med poljem, ob železniški progi.

Kmalu je izginil v nočni temini.

*

Čez polnoč je že bilo, ko je zapuščal Mladen, opojen od sladke sestanke z ljubico vas, da dospe do postaje in jo odondot odmah ob železniški progi.

Dotlej ga še ni nikdo srečal, nikdo videl.

Vas je bila prazna, kakor izumrla; to ga je veselilo, hotel je, da ostane njegov skrivni prihod v vas za vse ljudi skrivnost. Sedaj šele se spomni, da je zagrešil proti vojaški disciplini, da je bil način njegovega ravnanja kazniv.

Hitel je naprej, koliko je že bila ura, ni vedel, bal se je, da ga preseneti danica v polju, še predno dospe do vlaka; tako lo je torej mahal vedno hitreje.

Hud veter je nastal in bučal votlo med ograjami in orehovimi vejicami.

Ko je prišel Mladen že dober kos pota po polju, mu udari z leve strani močan svit v oči. Ozre se okoli, v dalji se je videlo plapolati na poljani iz snopja rumene ognjene plamene. Veter jih je razganjal vsakebi in plameni so preskakovali vedno na nove snope in kope ter tvorili dvoje velikanskih ognjenih tokov. Cela okolica se je topila v tem žarnem morju, ogenj je preskočil na jako visoko kopo, goreč stebel je planil kvšku v zrak, in vedno

nata je priletela med nje. Eksplozija je bila grozna, da so vsi, čeprav ni bil nihče ranjen, zblazneli. Životarijo žalostno, le tupatam se zasliši blazen smeh žrtve krvave vojne...

Prepovedana čarovniška pijača ljubezni. Posebna prepoved je v zadnjem času vznemirila mudiške dame. Nobena ženska na svetu ni namreč tako udana vrazam, kakor ravno Španka in kar se tiče ljubezni, ne pozna njih vraža nikjer meje. Preteklo leto so »čarale« na Španskem zaljubljene ženske tako »korenito«, da so se začeli tudi moški o tem pritoževati in v poslednjem času se je izdala v tej smeri stroga prepoved. Neki pesnik pravi, da je moč ljubezni v vseh krajih ista, toda na Španskem vlada v ljubezni še večja rafiniranost kakor kje drugod. Da, tudi žene iz inteligentnih krogov verjamejo čarom, s katerimi se lahko ljubezen vzbudi in zgubljena ljubezen zopet pridobi. In tudi v slučaju, da se zaljubljen par naveliča drug drugega, pripomorejo čari, da se ljubimsko razmerje razdere. Čar ljubezni ponavadi deluje samo v prisotnosti osebe, na katero mora delovati, vendar pa lahko učinkuje tudi čez morje in čez deveto deželo. Španke rabijo največ pijačo ljubezni in mnogi, ki so uživali to pijačo, so postali blazni, divji ali pa silno melanholični. Da, tudi mrtvico posameznih udov človeškega telesa povzroči baže taka pijača. Po preiskavi se je dognalo, da gre tu res za življenju nevarne zmesi, katere pripravljajo gotove ženske za drag denar. Te tekočine so znane pod tujim imenom »diavolini« t. j. hudičeve pijače, in kakor se je kemično dognalo, so pripravljene z vanilije, mire in drugih strupenih rastlin. Namen teh pijač je bilo omejit v gotovi meri voljo osebe, katere jih je izpila, in se udati močnejši volji ljubeče osebe. Razume se, da so tu delovali tudi še drugi pripomočki, katerim se je pripisovala čudežna moč. Ti so imeli vsaj to dobro lastnost da niso nikomur škodovali. Tako so dajale dame ljubljenu možu neopažno voščeno srce ki so ga krstile z njegovim imenom. Dokler nosi mož pri sebi tako srce, mora kar goriti ljubezni do darovalke. Sedaj pa so bili vsi ti pripomočki za pridobitev ljubezni strogo prepovedani in policija pridno zasleduje ženske, ki so vse te pijače delale. Španski damam se zato odpira žalosten pogled v bodočnost in izmišljujejo si nove pripomočke, da dosežejo ljubezen mož.

Litijsko-Šmartinski Sokol priredi prvič v lastnem domu v Litiji v soboto dne 11. januarja 1913 sijajno sokolsko veselico s plesom, nastopom mask pri godbi Slovenke Filharmonije iz Ljubljane. Mnogoštevilni obisk je že obljubljen, plesalčini tudi ne bo manjkalo v tem, kratkem predpustu, kar se razvidi iz plesnih vaj. Priprave za sijajno izvršitev so v polnem teku, za zabavo gostov bo kar najbolje skrbjeno. Na svidenje v Sokolskem domu v Litiji dne 11. januarja 1913. Na zdar!

Ljubljana.

— Jutri prične »Dan« priobčevati zanimivo poročilo dr. Rusa o bivanju med Bolgari. Kakor je znano se je dr. Rus ravnokar vrnil iz Vrato, kjer je imel priliko opazovati bolgarske razmere za časa vojne. Gospod dr. Rus je bil tako prijeten, da je dal svoje spomine »Dnevu« na razpolago.

— Račun brez krčmarja. Deželni odbor kranjski je te dni sklenil zgraditi ob Ljubljani pod šentpeterskim mostom deželno električno centralo ter jo zvezati z ono v Zirovnici. Zdj smo pa res radovedni, kako bo dr. Lampe ta projekt izvršil. Klerikalni načrt je seveda ta, da bo dež. elektrarna, ki jo zgradi, odzvela mestni občini odjemalce električnega toka, a ta račun je narejen — brez krčmarja!

— Ali se bo deželni zbor lotil v letošnjem božičnem zasedanju deželnega proračuna? — Odgovor: ne! — Klerikalci imajo strah pred njim, ker bi morali — doklade zvišati, in zato bodo odložili proračun do — volitev! Do spomladi 1. 1914 bo torej pel še provizorij! Živijo!

— Gostovanje gospoda viteza Cammarote. Jutri v četrtek poje vloga Alfreda v operi »Traviata« gospod Cammarota, član hrvatskega deželnega gledališča v Zagrebu. — Danes, v sredo, kronška dijaška predstava »Sodnika zalamejskega«.

bolj hrumeči veter ga je razpršil v milijone ognjenih jezikov.

Naenkrat je zaslišal Mladen v bližini trde korake, prestrašen je pogledal kvsku in opazil, da prihajata proti njemu dve postavi. Dva kmeta sta bila iz njegove vasi. Skočil je ročno v grmovje in hitel sklonjen dalje. Bil je prepričan, da ga kmeta nista videla.

Pomirjen je stekel dalje pa zopet obstal, da bi premotrival požar.

Pogled ga je vzbudil. Kofiko človeškega truda je bilo tu izgubljena.

V enem trenutku se je izpreverilo blagostanje, ki je pridobila pridnost žuljevih rok, v pepel, in ni je zemeljske moči, da bi utegnili še kaj rešiti iz tega ognjenega morja.

Tu ni nobenega dvoma: ta požar je zanečtila zlobneževa roka. V slabo znamenje je imel Mladen zase ta požig. Urno je korakal, toda zlo napovedujoči svet ognjenega morja mu je letel povsod za petami. Ko ga je končno zakril grč, je postalo Mladenu lažje pri tesnem srcu.

Ko je prispel na mesto, so ležali njegovi tovariši še v globokem snu. Vrgel se je na zemljo in zaspal poleg njih v tem trenutku, ko se je pokazala prva bledorožnata zora na tihem, temnem ozadju nebesnega svoda.

Solnce je izšlo, most je bil zopet popravljen, in vlak je mogel zopet odbrziti.

Popoldne so dospeli v mesto, ki je bilo cilj njihovega potovanja.

Naslednjega dne zvečer so poklicali Mladena k predstojniku. Čudil se je Mladen zelo, da ga pokličejo. Toda njegovo strmenje se je prelevilo v strah, zbledel je, ko je, pred svojega prednika stopivši, temu na strani opazil Cankinega očeta, Miloša.

— V Mostah se je razširil tifus. Zaradi nepustljivosti so to nekaj dni prikrivali — treba pa je zaradi otrok vse ukreniti, da se bolezen ne razširi.

— Vzgledro. Poroča se nam: Bil sem v neki napredni gostilni. Neki človek je spraševal, h kateremu zdravniku, naj gre. Nasvetoval sem dr. Jenka. Toda narodni gostilničar je nasvetoval nekega nemškega zdravnika — čemur sem se čudil. Naša narodnost je menda res le — na papirju. Take narodnjake bi bilo treba javno razkrinkati.

— Za »Rudeči križ« balkanskih držav« je nabral gosp. Anton Melink, 18. moister Višnjevik v veseli družbi Brijcev 18 K 60 vin. Živelj darovalci! — Gospod Ložar, Dragomelj je poslal za balkanske ranjence 2 K. Hvala lepa.

Trst.

Javen shod v Trebčah pri Trstu. Iz Trebč nam pišejo: Preteklo nedeljo, 8. t. m., se je vršil v našem konzumnem društvu velik javen shod, sklican po »Narodni delavski organizaciji«. V »Edinosti« je bilo naznanjeno, da bo poročal na shodu g. dr. Josip Mandič. Zato pa je prišlo na shod tudi veliko ljudstva: kmetov in delavcev. Ob 4. uri popoldne je otvoril shod v imenu centralnega vodstva »Narodne delavske organizacije« tajnik Brandner iz Trsta, ter podal po kratkem nagovoru besedo poročevalcu dr. Josipu Mandiču, ki je poročal o dnevnem redu: »Narodna delavska organizacija in okoliščansko delavstvo. Govornik je dokazoval, kako se širi vsled industrije mesto Trst, in da radi tega postajajo okoliščani vedno bolj odvisni od mesta. Razpravlja o razmerah malih kmetov, takozvanih »kajzarjev«, ki so primorani si iskati dela v mestu, ker se ne morejo preživljati na svojih hišicah. Povečini so v Trebčah in drugih okoliščanskih vaseh sami »kajzarji« — velikih posestnikov je samo majhno število. In vsi ubogi »kajzarji« so izkoriščani potom visokih davkov. Govornik dokazuje, da je mogoče priti s tega žalostnega položaja edino le potom združitve, organizacije, kajti posameznik nič ne pomeni, je preslab. Delavci spadajo v »Narodno delavsko organizacijo«, kmetje pa v »Kmetijsko družbo«. Poročevalec je tudi dejal, da mora biti vsled tega, ker je naše ljudstvo v okolici tako revno, tržaška politika — demokratična, v korist vsemu revnemu prebivalstvu. Proti koncu je pozivljaval govornik na delo, češ, z besedičenjem in navdušenostjo se ne doseže nič, pač pa samo z neumornim, treznim delom. Na koncu je sledilo burno odobranje. Nato so še govorili: deželni poslanec g. Ferluga, gg. Križmančič, Možina in Brandner, nakar je bil shod zaključen. Ta shod bo obrodil gotovo mnogo dobrega sadu. Mi pa želimo, da bi sklicala »Nar. delavska organizacija« večkrat kak shod pri nas v Trebčah, kajti nezavedno ljudstvo bo le na ta način izpregledalo ter delalo v svojo korist.

Pravila »Narodno-socialne mladinske organizacije« — potrjena!! Včeraj popoldne je dobil podpredsednik pripravljalnega odbora »Narodno - socialne mladinske organizacije« pismeno obvestilo od c. kr. dvornega svetnika policijskega ravnateljstva, da je potrdilo c. kr. namestništvo pravila »Narodno - socialne mladinske organizacije« s sedežem v Trstu. Križev pot je torej dokončan. Dolgo je trajalo, dolgo časa se je trudil pripravljalni odbor N. s. m. o. Zakaj? Zato, ker se je nasprotovalo narodno-socialni ideji na vsej črti. Meseca julija se je vršilo prvo zborovanje trž. nar. soc. mladine. Na tem zborovanju se je bil izvolil pripravljalni odbor, sestojč iz sedem članov. Ta odbor je imel nalogo vse potrebno pripraviti za ustanovni občni zbor N. s. m. o. A imel je velike sitnosti glede pravil. Pa še nekaj! Odbornike pripravljalnega odbora se je klicalo nešteto-krat na policijsko ravnateljstvo radi »anti-militaristične propagande«. Zakaj vse to? Zato, ker je bila slabo informirana policija, zato, ker je vzel informacije iz klerikalnega »Slovenca«, ki je denunciral po nedolžnem mladino, češ, na prvem sestanku se je govorilo proti militarizmu. To ostudno laž je vzela policija na znanje in pričela preganjati mlade moči, ki so šli polni idealizma na delo za blagor jugoslovanskega naroda, ki se nahajajo pod krivd drugih nam nasprotnih narodov — v suženjstvu, v nesreči. Gotovi tržaški politični faktorji pa so se podali celo k namestniku, ki se je nato tudi začel zanimati za mladino. Zasedlovalo se nas je torej povsod. Policija je ustavila nešteto krat kakega s črno kravato na cesti. Mislija si je, ker nosijo slučajno voditelji N. s. m. o. črne kravate, da je vsak s črno kravato pristaša tiste »garde«, ki hoče zrevolucionirati svet, ki hoče iztrgati iz človeške družbe vse njene škodljive izrodke. No, nalogo je imela policija, paziti na te »revolucionarce«. Polna bridkosti je torej zgodovina te nove organizacije, ki jej je potrdila vlada vendar enkrat pravila. V »Dnevu« se je čitalo posebno v polnem času več daljših člankov o pomenu in namenu Nar. soc. mladinskih organizacij. Kdor je čital omenjene štev. »Dneva«, je gotovo dobro informiran o naših namenih. Saj nič ne čemo drugega, kakor pa izobraževati sloven. mladino, jo pripeljati potom izobraževalnega dela na pravo pot. Izobraževala se bo mladina v N. s. m. o. v narodno-socialnem duhu. Zakaj? Zato, ker hočemo pripraviti mladino do tega, da bo stopila kot vsestransko podkovana pozneje v javnost, ter delovati v procvit našemu jugoslovanskemu narodu. Stremenje vsakega treznega človeka, ki ima čuteče srce in razum, pa more biti po enakopravnosti vseh narodov in vseh ljudi. Stremimo po tem, da zavladaj enkrat pravo bratstvo na svetu. To je mogoče doseči le potom prave narodno-socialne izobrazbe. Teh idej se ne morejo oprijeti starejši ljudje, zato treba začeti z delovanjem v tem smislu med mladino. Poprijeli smo se tega dela mi mladi, ker smo videli, da vlada dandanes povsod naokrog velika hinavščina, in da se starejši ljudje med nami Slovenci nočejo oprijeti pravih idej, ampak da capljajo za obstoječimi strankami in v svojem strankarskem

fanatizmu sovražijo vse, ki se nočejo neumnost slepo pokoriti. Našemu narodu se godi tako silno slabo, da bi — moral veti v nas drugačen duh. Vse stranke so konservativne, narod drže nazaj, namesto da bi ga pripravljale k pravemu ostremu nastopu. S tem se ne more strinjati mladina. Hočemo lepše dneve, stremimo po sreči in svobodi. Vzgojiti hočemo mladino potom N. s. m. o., da bo pozneje, ko bo postala starejša, nastopala drugače. Mi zahtevamo svoje pravice, pravice, ki nam gredo po naravnih zakonih! To je naš program, očrtan čisto na kratko, samo deloma. V pravih je navedeno, da je naš namen: vsestransko izobraževati slovensko mladino. Sredstva v dosegu tega so: shodi, predavanja, poučni tečaji, knjižnice, čitalnice, dramatizne predstave, petje, godba, izleti; izdajanje poučnih listov, brošur in knjig ter društvenega glasila; ustanovitev podružnic in odsekov; podpiranje revnih in nadarjenih učencev. Redni udje so tisti, ki so dopolnili 14. leto in niso še prekoračili 28. leta. Izvanredni udje ali podporni udje so lahko vse starosti. Voliti in biti voljeni imajo pravico samo redni udje. Vstopnina znaša 60 vin. za osebo. Koliko se bo plačevalo na mesec, to določijo ustanovni občni zbor. Zaenkrat se hočemo oprijeti dela v Trstu in okolici; kadar pa bo dobro organizirana mladina v Trstu, takrat hočemo razširiti svoje delovanje po vseh jugoslovanskih deželah, ki so zastopane v avstrijskem državnem zboru, kajti mi hrepenimo po močni »Jugoslovanski narodno-socialni mladinski organizaciji«. Kdaj se bo vršil ustanovni občni zbor, naznanimo pravočasno v »Dnevu«, ki nam je šel vedno na roko. Vsekakor pa lahko rečemo, da se vrši začetkom januarja leta 1913. Mladina se sedaj lahko vpišuje. Pristopnina znaša 60 vinarjev. Precejšno trnjevo pot imamo že za seboj. Preganjali so nas in nas še bodo, radi tega, ker stremimo po odpravi narodnega in socialnega zatiranja. To hlapčevstvo, ki se širi dandanes povsod naokrog, pa bo mogoče odpraviti le z izobrazbo, s prosveto, kajti svetloba mora pregnati temo, noč se mora umakniti solncu! Solčni žarki bodo začeli prodirati tudi v naše jugoslovanske pokrajine, kajti jugoslovanska mladina hrepeni po njih, ona želi, da pride čimpreje dan sreče in svobode. Delo bo sicer težavno, ker je velika nezavednost, ker je močno razprostrta tema. Toda to delo nas ne straši prav nič, zakaj lepe cilje, plemenite cilje vidimo v daljavi, in proti tem ciljem hočemo korakati tako hitro, kakor le mogoče, in če nas stanejo tudi srčno kri. Luč, svetloba, beli dan — pred nami se umika temna, strašna noč! In prišel bo čas, ko bodo padle strte verige na tla tudi za jugoslovanski rod. Da ta dan čimpreje pride, v to hočemo pripomoči mi, ki se zbiramo okoli »Narodno-socialne mladinske organizacije«. Naj zavladaj čimpreje svoboda, sreča, bratstvo in ljubezen na tem svetu!

Zgodovina Albanije.

V starem veku se je Albanija imenovala Ilirja. Njeni prebivalci, Ilirci so bili indoevropskega izvora ter so izhajali, kakor pripoveduje Karl Pavli, iz Tracije, Ilirci so zasedli že v pradavnem času ozemlje med Črnil in Jadranskim morjem. Imena: Arbanazi, Albanci, latinsko »Albani« naj značijo narod, oziroma pleme, ki je zavzemalo majhen del tega ozemlja. Zgodovina nam pripoveduje o Ilircih, da so bili izvanredno divji in bojevit narod. Dasi se niso mogli nikdar zjediniti v samostojno državno celoto, so bili vendar že v grško-macedonski periodi strah in trepet vseh sosednih rodov.

O prvih dobah ilirske zgodovine so nam ohranjene le legende brez historične podlage; vendar segajo prve gotove vesti že v čase pred Kristovim rojstvom. V 4. stoletju pred Kr. so navajali nekatera ilirska plemena na Macedonijo. Dasi sta bila ilirska vojskovodja Bardylis in Kleitos v teh bojih poražena, vendar niti Filip Macedonski niti njegov slavni sin, Aleksander Veliki, nista mogla trajno umiriti in ukrotiti divjih ilirskih rodov. Kot pomorski roparji so se neprenehoma vojskovali z Macedonci, vznemirjali obalo, plenili in morili in delali vsem obrežnim mestom neprestano preglavice.

V 3. stoletju pr. Kr. pa je začel proti divjemu narodu z vso energijo nastopati razvijajoči se rimski despotizem. Rimljani so v kratkem času napravili mir in red v deželi in ustvarili na ta način podlago, na kateri je mogla začeti procvitati kultura in napredek. Na obali so se razvila nova mesta: Apollonia (Polina) je postala središče znanosti, Dyrrhachion središče trgovine. Samo v gorovju se je ohranil stari narod in obdržal stare običaje in lastni jezik.

Za časa preseljevanja narodov je tudi v teh krajih prenehalo rimsko gospostvo. V sedmem, osmem in devetem stoletju so začeli v Ilirijo prihajati slovanski narodi in kmalu je bil zlasti severni del Albanije popolnoma poslovanjen (Zato so tudi naši prvi pesniki mislili, da smo Slovenci potomci stare Ilirije in so nas nazivali Ilirce. Naš pesnik Vodnik je pel o »Iliriji oživljeni« — ko so Francozi zasedli naše dežele, so jim dali naslov: »Ilirsko kraljestvo« z glavnim mestom Ljubljana. Segala je ta Ilirija od Beljaka pa do konca Dalmacije t. j. do sedanje Albanije).

Okoli leta 870. je bila Ohrida (stari Lychnidos) prestolnica bolgarskega kneza. L. 1018. je padla v teh deželah slovanska premoč in potomci starega ilirskega življa so zopet zasedli Albanijo.

V sledečih stoletjih so se vršile med mnogovrstnimi narodi ljute borbe za albansko ozemlje. Benečani in ogrsko-hrvatski kralji so skušali na vsak način pridobiti Drač kot važno postojanko ob Adrijanskem morju. Normani so pod svojim slovitiim voditeljem Robertom Guiscardom vznemirjali morje in plenili obalo, notranje ozemlje pa so najprej zavzeli epirski

»despotje« iz rodu Komenov in za njimi so vladali skoro celo Albanijo Bizantinci. Konečno pa je srbski car Stjepan Dušan I. 1343. osvojil Albanijo, Tesalijo in Macedonijo in ustanovil velikosrbsko carstvo. Toda po njegovi smrti je začelo mogočno carstvo razpadati. Albanci so se zopet osamosvojili in nastali sta dve samostojni albanski državi, jedna pod Džinos Vajasom na jugu in druga pod Petros Ljošasom na severu. V poznejših vojskah so se Albanci zlasti odlikovali kot sobojevniki Slovanov in Bizantincev proti Turkom in v bitki na Kosovem polju (1389) je padel cvet arbanške vojske. Začetkom 15. stoletja se kažejo prvi sledovi turškega gospodstva v Arbaniji; v tem času je moral namreč Dragotin II. Kečalonski, ki je osvojil vso Albanijo, odstopiti sultanu Muratu Janino.

Najbolj je proslavil ime Albancev znani Skenderberg, ki se je 25 let z velikanskim junastvom in še večjo srečo boril proti Turkom. Po njegovi smrti pa Albanci niso imeli več moča, ki bi bil Skenderbeg vreden naslednik; posledica tega je bilo naglo in uspešno napredovanje Turkov v Albanijo. Leta 1479. je končno prišla Albanija definitivno pod turško cesarstvo. Pod turško vlado pa se je začela med Albanci, ki so bili dosedaj brez izjeme katoliki, z veliko naglico širiti mohamedanska vera. Albanski vojski so posledje tvorili glavno oporo turške vojske in večina slavnejših turških vojskovodij je bila albanskega pokolenja.

V grško-turški vojni (1770) je naščuvala porta Arbanase proti Grkom, katere so Arbanasi preganjali že od nekdaj z divjim sovraštvom. Tekom štiridesetletnega vojskovanja Alija Janinskega, ki je v tej dobi osvojil skoro celo Albanijo, so se Arbanasi tako privadili na nemirno vojno življenje, da so komaj čakali novih prilik za vstaje in poboje. Ko je izbruhnila druga grška revolucija, so se Albanci razdelili v dva tabora. Mohamedanski Arbanasi so se pridružili Turkom, katoličani pa stopili v boj na strani Grkov. V bratomorskih vojskah, ki so sledile tej usodopolni odločitvi, so mohamedanski Albanci skoro popolnoma uničili svoje katoliške rojake.

V prvi polovici preteklega stoletja so uprizorili Albanci nič manj kot šest vstaj, neglede na številne manjše zarote in nemire. Pred kratkim časom so se Albanci zopet uprli pod vodstvom Isa-bega Boletinca proti mladoturškemu režimu.

Teh par iveri iz zgodovine Albancev naj zadostuje. Saj nam že ti podatki jasno kažejo uporni in skrajno razdražljivi značaj albanskega naroda. Lahko si torej mislimo, da tudi v slučaju, da se da Albancem avtonomijo, ta bojevit, drzno-podjetni narod ne bo mirnoval, temveč bo neusprotno dajal neprestano povod za razne konflikte, uprizarjal še nadalje vstaje in poboje ter vznemirjal svoje mejaše. Skoro neverjetno doni, da bi narod, ki je tisoč let preživel v bojih, zapustil svojo dosedanja pot, se izneveril svojemu bistvu ter utihnil, in vse to le zato, ker dobi — avtonomijo.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

DEMISIJA VOJNEGA MINISTRA IN ŠEFA GENERALNEGA ŠTABA.

Dunaj, 10. decembra. Vojni minister vitez Aufenberg in šef generalnega štaba Schemua sta podala svojo demisijo. Dejstvo je vzbudilo tu velikansko senzacijo.

Dunaj, 10. decembra. Večerni listi poročajo, da je cesar demisijo vojnega ministra Aufenberga in šefa generalnega štaba Schemue že sprejel. Imenovanje feldcajmgojstra Krobatina vojnim ministrom in imenovanje Konrada pl. Hötendorfa šefom generalnega štaba formalno še ni izvršeno. Vojni minister Aufenberg je že odložil svoje agende in vodstvo vojnega ministrstva prevzel Krobatin. »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da je bila ta izprememba že dolgo časa pripravljena in da nima nobenega stika z mednarodno politično situacijo.

BOLGARSKO RUMUNSKI SPOR.

Bukarešta, 10. decembra. O misiji predsednika bolgarskega sobranja dr. Daneva v Bukareštu se iz dobro informiranih krogov poroča sledeče: Dr. Danev, ki je bil avdienci pri kralju Karolu konferiral dalje časa z rumunskim ministrskim predsednikom, zunanjim ministrom in notranjim, je došel v Bukarešto le radi tega, da dobi uradne podatke o rumunskih zahtevah. Kake temeljne težave za rešitev bolgarsko-rumunskega spora ne eksistirajo. Dr. Danev se je izjavil, da stoji Bolgarska na stališču, da se bolgarsko-rumunske zadeve rešijo šele po končanih londonskih konferencah. Vendar stoji tukajšnji politični krog na stališču, da je to nepotrebno in tudi nekoristno za Rumunijo. Bolgarsko-rumunske zadeve se imajo rešiti takoj in sicer že med tekom mirovnih pogajanj v Londonu.

UTIS RUMUNSKEGA PRESTOLNEGA GOVORA.

Sofija, 10. decembra. Prestolni govor rumunski je napravil v tukajšnjih političnih krogih zelo mučen utis, posebno ker je kralj tako povdajal respektiranje rumunskih interesov na Balkanu. Uradni bolgarski krogi se drže silno rezervirano.

AVSTRIJSKO-SRBSKI SPOR.

Dunaj, 10. decembra. »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da so vse današnje vesti budimpeštanskih listov, da je pričakovati te dni odločilnih korakov Avstrije napram Srbiji, popolnoma izmišljene.

Praga, 10. decembra. »Bohemia« poroča, da bo avstrijski poslanik v Beogradu, pl. Ugron, danes v sredo izročil srbski vlad poseben avstrijsko noto v kateri bo v precej ostrem tonu zahteval, da se Srbija izjavi, kako stališče

hoče zavzeti napram avstrijskim zahtevam. Nota ne bo imela značaja ultimata. V diplomatskih krogih se kaže že z vso gotovostjo zatrjuje, da bo Rusija zavzela v avstrijsko-srbskem sporu nevtrarno stališče.

DR. DANEV O BOLGARSKIH ZAHTEVAM IN STALIŠČU BOLGARKE NAPPAM OSTALIM BALKANSKIM DRŽAVAM.

Turin, 10. decembra. »Stampa« poroča o sledeči zanimivi izjavi dr. Daneva: Vse vesti, da namerala Bolgarska prepustiti Drinopolje Turkom, so brez vsake podlage. Tudi vesti, da obstoji kak tajni dogovor med Turčijo in Bolgarsko so izmišljene. Kar se tiče srbskih zahtev po Jadranskem morju, jih bo sicer Bolgarska energično podpirala, vendar pa ne z orožjem. Na Solun polaga Bolgarska veliko važnost; če pa Grška le ne bo hotela odnehati, potem bo Bolgarska primorana potem mednarodne konference prositi za internacionaliziranje te luke.

SRBSKI DELEGATI NA POTU V LONDON.

Belgrad, 10. decembra. Srbski delegati za mirovna pogajanja v Londonu so danes zvečer odpotovali preko Dunaja in Pariza v London.

POSLOVNA ZBORNIKA AVSTRIJSKA.

Dunaj, 10. decembra. Poslovna zbornica je danes nadaljevala razpravo o predlogi glede podpore ženam in otrokom mobiliziranih vojakov. Jutri se plenarna seja ne vrši, pač pa v petek in soboto. Prihodnji teden se vrši seja v torek in petek, nakar se prične božične počitnice. V justičnem odseku se je danes nadaljevala debata o mobilizacijski predlogi glede vojne dolžnosti. Proračunski odsek je razpravljal o proračunu. Poslanec Dulibič je imel več ur trajajoči obstruktivski govor. Odsek za državne nastavitve se je pečal danes s službeno pragmatiko in sprejel več paragrafov, kakor jih je predlagala gospodarska zbornica. Znani predlog poslanca Šmerala je propadel.

RAZNO.

* **Napaden od volkov.** Te dni so ljudje dobili v nekem gozdu blizu Centralie v Ameriki na vrhu drevesa mrtvega 16letnega dečka Chas. Johnsona. Pred enim tednom je odšel od doma ribe loviti, vrnil se pa ni. V njegovem žepu so dobili pisanje, da so ga napadli volkovi, pred katerimi je pobegnil na drevo, toda volkovi so polegali pod drevesom in se niso premaknili z mesta. Deček je na drevesu umrl lakote.

* **Pohojeni otroci.** Ker je v nekem gledališču na Španskem za premikajoče slike operator zakričal »ogenj«, ko se mu je vnela filma, je nastala taka zmešnjava med ljudmi v gledališču, da je bilo pri splošnem begu pohojenih do smrti 50 ali še več otrok. Panika je bila kmalu končana, ker ognja ni bilo nobenega, toda ljudem se je nudi grozen prizor. Prizor, kjer se kažejo premikajoče slike, je bil prej velik cirkus, in ker je bila vstopnina samo 2 centa, se je seveda nabralo mnogo ljudi. Upliv operatorjevega krika na ljudi je bil silen. Policija in rešilno moštvo ni moglo zadrževati množice, ki je kot blazna skakala proti vratom. V nekaj trenutkih je ležalo 50 otrok mrtvih na tleh. Celo matere so pozabile svoje otroke v naglici, da si rešijo življenje. Pozneje so prišle nazaj, toda le da so dvignile svojega mrtvega otroka. Lastnik in operator gledališča sta bila takoj po tem strašnem prizoru zaprta.

Vabilo na peti občni zbor »Slovenske Šolske Matice«

ki se vrši

v soboto, dne 28. decembra 1912,
ob 3. uri popoldne v Mestnem domu
v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Predavanje g. prof. dr. K. Ozvalda: »Pedagoško in psihološko izobraževanje bodočih učiteljev.«
3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi.
5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu.
6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo.
7. Proračun za prihodnja tri leta.
8. Volitev: a) predsednika in osmih odbornikov; b) treh odbornikov namestnikov; c) treh računskih presojevalcev.
9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej naznanili odboru ter jih je ta odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sestanek v prostoru, ki se določi pozneje. Po treh letih stopa odbor zopet pred društvene člane, da jim poda verno sliko o svojem delovanju v četrti triletni upravni dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse družstvenike, da se v obilnem številu udeležijo občnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1912.

Odbor »Slovenske Šolske Matice«.
H. Schreiner, Dr. Ljud. Pivko,
predsednik. tajnik.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Kupujte »Dan«.

»Dan« je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.
»Dan« je najbolje informiran slovenski dnevnik.
»Dan« je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.
»Dan« je najodločnejši neodvisni jutranji list.
»Dan« je najcenejši napredni dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinarjev, s pošto mesečno le K 1.70.
»Dan« je razširen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsakdo rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.
»Dan« prinaša interesantne in znamenite zgodovinske romane.
»Dan« prinaša znamenite sodobne politične karikature.
»Dan« je odločen zagovornik vseh zatiranih.

Sirite »Dan« med ljudstvom.

Vabila
Letake
Plakate
Poročne karte
Mrliške liste
Račune
Letne zaključke
Hranilniške knjižice
Cenike
Razglednice
Koledarje
i. t. d.

priporoča

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani, r. z. z o. z.

Najfinjši SPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veletrgovanja 250

M. ROSNER Co.

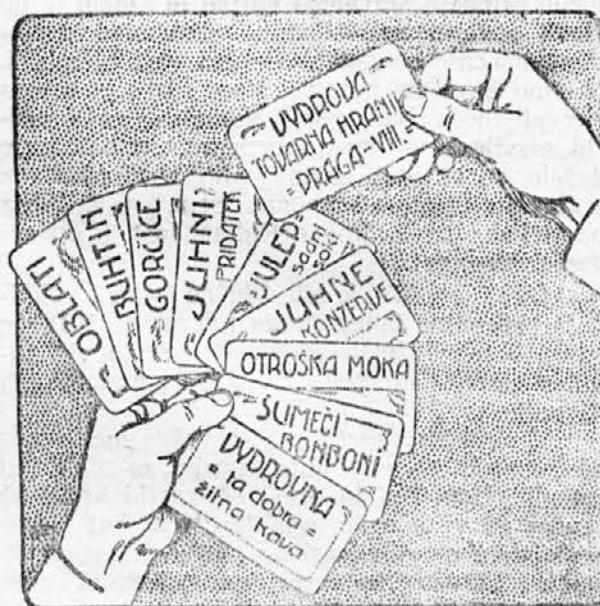
v Ljubljani, poleg pivovarne »UNION«.

Brzojavka.

V italijanski kuhinji

hotela pri Maliču nasproti glavne pošte

se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših kleti in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vrino po 72 v liter za družino na dom postavljeno itd.

Teodor Kunc

Prešernova ulica 5
I. nadstropje.

Damski modni salon
za angleška
in francoska
dela se priporoča.

KLOBUKI

moderno nakiteni, oblike,
kakor vse potrebščine za
modistke prodaja ceno:

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg št. 21.

: Popravila točno in najceneje. :

Pozor! Pozor!

Kdor hoče imeti lepo

električno razsvetljavo,

naj se oglasi pri trg. zastopniku

Francu Železniku,

v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, I. nadstr.

Največja in najcenejša zaloga električnih

»Ergo Wolfram« žarnic.

! Pozor trgovci !

Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dolenca, v Prešernovi ulici

pod tovarniško ceno.

!! Sijajna zmaga !!

v damskih raglanih.

Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 20 K naprej, kateri so stali prej od 40—60 K.

Istotako znižane cene za gospode raglanov, zimskih sukenj in oblek.

»Angleško skladišče oblek«

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna potokolirana tovarna ur v Švici.

Tovarniška znamka

»IKO«

Cenik zastoj in poštne prosto.

V zalogi je vedno
do 500 kosov od
2 do 60 K komad,
tako da si vsakdo
lahko izbere.

Ob nedeljah se do-
bivajo venci v isti
hiši v I. nadstr.

Ustanovljeno leta 1900.

Odlikovani:

Pariz 1905.

Londro 1905.

Londro 1905.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudo priporočam
največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev in trakov

z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana,
Mestni trg št. 11-12